

M O R E N E C

Modeli odgovora na odgojno-obrazovne potrebe djece
izložene riziku socijalne isključenosti u ustanovama RIPOO

Models of Response to Educational Needs of Children
at Risk of Social Exclusion in ECEC Institutions

Modeli odgovora na odgojno-obrazovne potrebe djece
izložene riziku socijalne isključenosti u ustanovama RIPOO

Models of Response to Educational Needs of Children
at Risk of Social Exclusion in ECEC Institutions

Ovaj je rad financirala Hrvatska zaklada za znanost projektom IP-2019-04-2011

This work has been fully supported by Croatian Science Foundation under the project IP-2019-04-2011

KVALITETA PEDAGOŠKE PRAKSE I DJECA IZLOŽENA RIZIKU SOCIJALNE ISKLJUČENOSTI

doc.dr.sc. Ivana Visković

(virtualna) Konferencija projekta MORENEC, 26.11.2020

Modeli odgovora na odgojno-obrazovne potrebe djece izložene riziku socijalne isključenosti u ustanovama RIPOO

Models of Response to Educational Needs of Children at Risk of Social Exclusion in ECEC Institutions

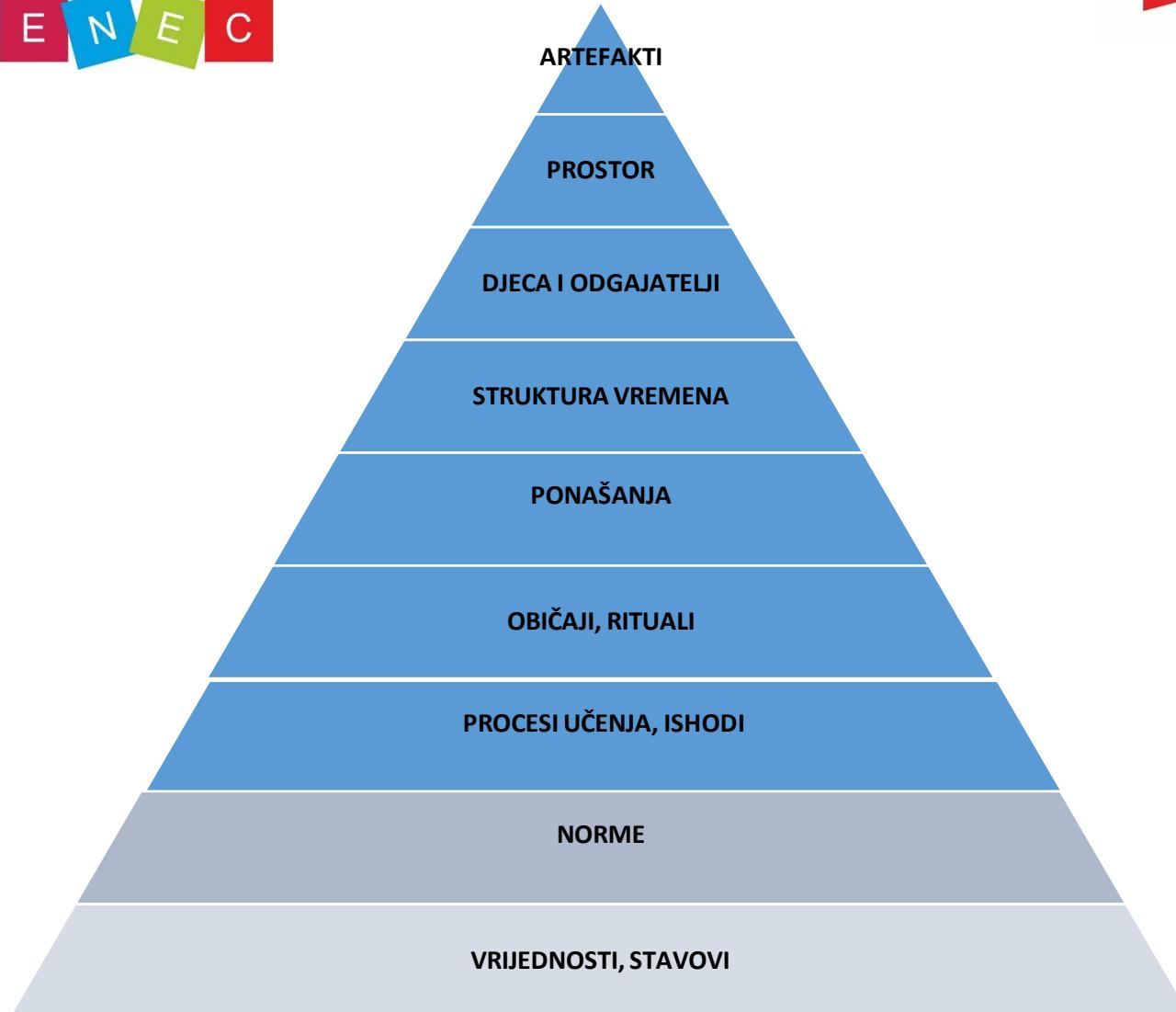
Ovaj je rad finansirala Hrvatska zaklada za znanost projektom IP-2019-04-2011

This work has been fully supported by Croatian Science Foundation under the project IP-2019-04-2011

(virtualna) Konferencija projekta MORENEC,
26.11.2020

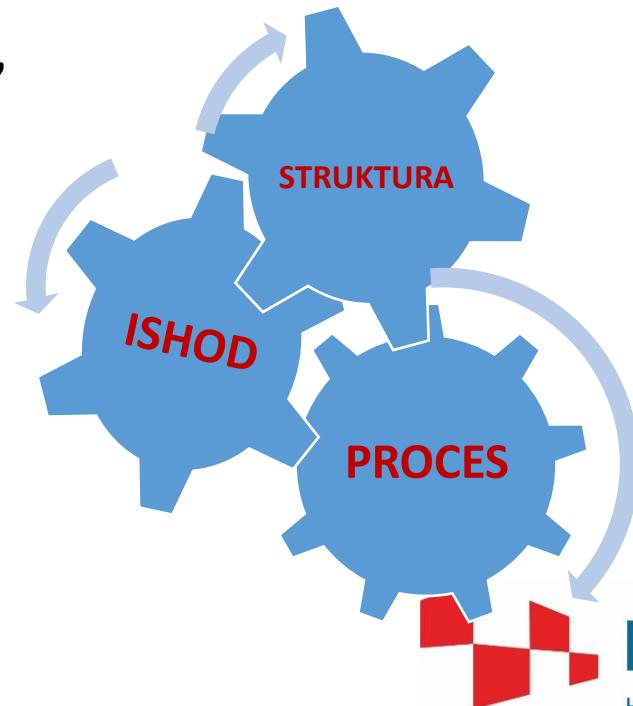
(virtualna) Konferencija projekta MORENEC,
26.11.2020

KVALITETA INSTITUCIONALNOG RPOO

Kvaliteta institucionalnog RPOO (*European Commission, 2014*)

1. strukture,
2. odgojno-obrazovnog procesa,
3. odgojno-obrazovnih ishoda.

KVALITETA INSTITUCIONALNOG RPOO

1. STRUKTURA

- **prostorno-materijalne i odnosne dimenzije** regulirane pravnom legislativom i javnom obrazovnom politikom pojedine države - državni pedagoški standard.
- **omjer broja odgajatelja i djece** u izravnom odgojno-obrazovnom procesu (Tuna i sur., ISSA, 2019)
- Regulirani omjer djece i stručnjaka u sustavu RPOO **preduvjet je individualizirane pažnje i afirmativne interakcije praktičara u odnosu na dijete** (Wall, Litjens i Taguma, 2015).
- Istraživanje Ōun, Tuul, Tera, Sagen i Mägi (2018) nalazi **obrnuto recipročnu povezanost broja djece u odgojnoj skupini s kvalitetom pedagoških pristupa odgajatelja i učitelja**.
- Prepoznatljivo u pedagoškim aktivnostima odgajatelja, a posredno ishodima djece.
- Opravdano je pretpostaviti da je odnos važniji od omjera djece i odgajatelja, ali manji broj djece u odgojnoj skupini ostavlja profesionalnom odgajatelju više prostora za razvoj kvalitetnih odnosa.

KVALITETA INSTITUCIONALNOG RPOO

2. ODGOJNO-OBRAZOVNI PROCES

- **odgojno-obrazovne strategije** (učenje i poučavanje; igrovno okruženje),
- **interakcije djece i odgajatelje te djece međusobno,**
- **odgojno-obrazovne vrijednosti kurikuluma odgojne skupine,**
- **planiranje, praćenje i vrednovanje okruženja za učenje,**
- komunikacija i suradnja s roditeljima uključene djece ,
- profesionalni razvoj odgajatelja.

(virtualna) Konferencija projekta MORENEC,
26.11.2020

KVALITETA ODGOJNO-OBRZOVNOG PROCESA

3. ISHODI za djecu

• NORMATIVNI ILI PROCESNI

- afirmativne osobine ličnosti (samopouzdanje, samopoštovanje, samostanost...),
- socijalizacija i kulturalizacija,
- željene kompetencije: socio-emocionalne, spoznajne, motoričke, komunikacijske, građanske, pismenost (NKRPOO, 2015),
- samoregulirano učenje kroz slobodnu igru, bez prisile i rigidnosti (Visković, Sunko i Mendeš, 2019),
- asertivnost, agentnost (Pramling Samuelsson, 2019, 2010)
- rezilijentnost (Bogatić, 2018).

DOBROBIT DJETETA

- ...dio javnoga poretka, **načelo i kriterij za donošenje odluka** u vezi s djecom... Određuje se u svakome konkretnom slučaju u odnosu na svako pojedino dijete, **neodređeni je, ali odredivi pravni pojam** (HR enciklopedija, 2020).
- ... stanje dobra zdravlja, sigurnosti, sreće i prosperiteta pojedinca ili grupe (Hrvatski jezični portal, 2020)
- Osiguranje dobrobiti je multidimenzionalni, interaktivni, dinamični i kontekstualni proces kojim se integrira **zdravo i uspješno individualno funkcioniranje te pozitivni socijalni odnosi u kvalitetnom okruženju vrtića** (NKRPOO, 2015).
- **osobna, emocionalna, tjelesna, obrazovna, socijalna.**
- **sadašnja i dugoročna.**

DOBROBIT DJETETA

- Children's Worlds (2011). *Dječji svjetovi – Međunarodno istraživanje dobrobiti djece*. //Studijski centar socijalnog rada, Pravnog fakulteta, Sveučilišta u Zagrebu; UNICEF HR (2020). *Subjektivna dobrobit djece u Hrvatskoj*.
- **Subjektivna dobrobit:** zadovoljstvo vlastitim životom te psihofizičkim i socio-emocionalnim stanjem.

OBJEKTIVNI	SUBJEKTIVNI
materijalni resursi djeteta, obitelji ili domaćinstva	zadovoljstvo djeteta vlastitim odnosom s članovima obitelji i priateljima
broj djece u kućanstvu i prihod obitelji	osjećaj sreće
okolinski uvjeti života	percepcija obiteljske materijalne situacije i njenog učinka na obitelj
djetetovo akademsko postignuće	zadovoljstvo osobnim postignućima

ODGOJNO-OBRAZOVNA DOBROBIT DJETETA

- Dobrobiti od vođenja i podučavanja (u kojoj odgajatelj ima ulogu inicijatora i moderatora) - doprinos razvoju akademskih vještina, primjerice rana pismenost...može ograničiti dječju inicijativu i motivaciju za učenje (Montie, Xiang i Schweinhart, 2006).
- Dobrobit (od poticanja) **razvoja samostalnosti, samopouzdanja i samopoštovanja, samoreguliranog učenja i razvoja kompetencija** (funkcionalnih znanja).

DOBROBIT DJETETA i KVALITETA ODGOJNO- OBRAZOVNOG PROCESA

- ostvarivanje pojedine pedagoške koncepcije (primjerice, Montessori, Waldorfska ili Reggio pedagogija) može doprinijeti razvoju prakse, ali rigidna orijentiranost na pojedinu pedagošku koncepciju ne može biti instrument osiguranja kvalitete RPOO(Bašić, 2011).
- specifični pedagoški pristupi nemaju općenito bolje ishode za djecu nego manje propisani i strukturirani pristupi (Wall i sur., 2015).
- Goswami (2015) smatra da parcijalni, ciljno usmjereni pristupi u pravilu imaju i parcijalne ishode.
 - primjena pristupa Montessori pedagogije najčešće rezultira boljim ishodima u području jezične, matematičke i prirodoslovne pismenosti iako je stvarna učinkovitost uvjetovana kvalitetom provedbe (Wall i sur., 2015).
 - pristupi socijalne pedagogije, primjerice vrednovanje razvojno odgovarajuće prakse, ima afirmativane učinke na socijalne kompetencije djece – iniciranje i zadržavanje socijalnih odnosa te interes i motivaciju za učenje.

KVALITETA INSTITUCIONALNOG RPOO

- Pravo na kvalitetan RPOO temeljno je pravo svakog pojedinca (Alexiadou i Stadler Altmann, 2020).
- Kvaliteta RPOO pozitivno korelira sa sadašnjom i dugoročnom dobrobiti djece (Moss, 2017).
- Aktualna dobrobit prepoznatljiva je u razvoju socio-emocionalnih kompetencija djece i početnim akademskim postignućima (Loeb i sur., 2007; Vandell i sur., 2010; Wall i sur., 2015).
- Dobrobit od uključenosti u RPOO **veća je za djecu koja odrastaju u različitim nepovoljnim uvjetima** (Barnett i Ackerman, 2006; Buswell, Zabriskie, Lundberg i Hawkins, 2012).

Modeli odgovora na odgojno-obrazovne potrebe djece izložene riziku socijalne isključenosti u ustanovama RIPOO

Models of Response to Educational Needs of Children at Risk of Social Exclusion in ECEC Institutions

Ovaj je rad financirala Hrvatska zaklada za znanost projektom IP-2019-04-2011

This work has been fully supported by Croatian Science Foundation under the project IP-2019-04-2011

CJELOVITA, SADAŠNJA I DUGOROČNA DOBROBIT SVAKOG DJETETA

- Potpora cjelovitom (psihofizičkom, spoznajnom, socio-emocionalnom) razvoju svakog djeteta.
- Potpora djeci u riziku socijalne isključenosti.
 - Kulturno relevantna pedagogija (Ladson-Billings, 2014).

KVALITETA INSTITUCIONALNOG RPOO

- Rana uključenost u sustav RPOO tumači se kao „**ključan instrument za borbu protiv nejednakosti i obrazovnog siromaštva**“ (Preporuka Vijeća EU, 2019, stavka 4).
- Može li i kako RPOO smanjiti učinke socijalne isključenosti? (Peleman i sur., 2020).
- Razlike „uključenosti“ u RPOO i kvaliteti RPOO, potreba sustavnog prijelaza sa „skrbi“ na kvalitetan odgoj i obrazovanje (Peeters, 2019).
- Prepostavlja se **cjelovit interaktivan odnos javne obrazovne politike, formalnog obrazovanja, stručnog usavršavanja i sustavne podrške praktičarima za edukaciju, osnaživanju i suradnju s roditeljima** (Silva i sur., 2020; Urban i sur., 2012).
- **INKLUZIVNOST** kao prediktor kvalitete odgojno obrazovnog procesa.

INKLUZIVNO OBRAZOVANJE

- Pravo svakog pojedinca na **jednakopravno sudjelovanje u osobnom odgoju i obrazovanju**.
- Individualna potpora **svakom djetetu**, osobito djeci u rizičnim grupama zbog razvojnog statusa, niskog socio-ekonomskog statusa, kulturološkog podrijetla i/ili nepovoljnih obiteljskih odnosa (Burchinal, Field, López, Howes, i Pianta, 2012; Magnuson, Lahaie, i Waldfogel, 2006).
- Jedan od temeljnih aspekata kvalitete odgojno-obrazovnog procesa. Prepoznatljiva je u **poštivanju različitosti i promicanju obrazovnih pristupa koji prikazuju razvojnu, kulturnu, jezičnu i drugu raznolikost djece i odraslih** (Crous i Bradshaw, 2017; Peleman, Vandenbroeck i Van Avermaet, 2020).

KVALITETA ODGOJNO-OBRZOVNOG PROCESA

- **odnos** djece i praktičara (privrženost, emocionalna ekspresivnost, uvažavanje različitosti), prepoznatljivi u odnosima i međusobnim interakcijama svih dionika procesa,
- cjelovita **usmjerenosti, razumijevanje i uvažavanje svakog djeteta** (poznavanje i uvažavanje osobnosti djeteta i obiteljskog kulturološkog okvira),
- strategije **učenja i poučavanja** (pristupa i metoda, izvora učenja, dječje agentnosti),
- **igrovno okruženje** koje djeci omogućava iskustveno učenje i istraživanje,
- **suradnja** svih dionika procesa (djece, roditelja, praktičara, znanstvenika),
- pristupi i načini konstrukcije, provedbe, vrednovanja i razvoja odgojno-obrazovnog kurikuluma.

PROFESSIONALNOST ODGAJATELJA

- funkcionalne, procesne, kontekstualne i etičke kompetencije (Višnjić Jevtić, 2018).
- **Afirmativni stavovi, inkluzivne vrijednosti:**
 - povjerenje u dječje mogućnosti,
 - socijalna i etičku osjetljivost,
 - tolerancija, poštovanje i uvažavanje različitosti (osobnih i kulturoloških) djece i obitelji, otvorenost prema drugima i dručnjima, jednakopravnost svih ljudi i suradnju, konstruktivna komunikacija s roditeljima, suradnja s lokalnom zajednicom i (Arthur, Davison i Lewis, 2005; Domović, 2011, Carr, 2010; Seghedin, 2014).
- **Stručno usavršavanje, cjeloživotno učenje i umrežavanje**

(Carpenter, 2015; Criddle, 2012; Gormley, Gayer, Phillips, i Dawson, 2005; Kelley i Camili, 2004; Marfuga, Turalbayeva, Jandildinov, i Moshkalov, 2013; Visković i Višnjić Jevtić, 2018)

Modeli odgovora na odgojno-obrazovne potrebe djece izložene riziku socijalne isključenosti u ustanovama RIPOO

Models of Response to Educational Needs of Children at Risk of Social Exclusion in ECEC Institutions

Ovaj je rad financirala Hrvatska zaklada za znanost projektom IP-2019-04-2011

This work has been fully supported by Croatian Science Foundation under the project IP-2019-04-2011

PROFESSIONALNOST ODGAJATELJA

- Profesionalne kompetencije, osobne paradigme i stavove **odgajatelja prema inkluzivnom odgoju i obrazovanju** prepoznaje kao mehanizme koji mogu doprinijeti razvoju kvalitete odgojno-obrazovnog procesa i dobrobiti za svu djecu, a posredno smanjivanju rizika socijalne isključenosti djece.

Modeli odgovora na odgojno-obrazovne potrebe djece
izložene riziku socijalne isključenosti u ustanovama RIPOO
Models of Response to Educational Needs of Children
at Risk of Social Exclusion in ECEC Institutions

Ovaj je rad financirala Hrvatska zaklada za znanost projektom IP-2019-04-2011

This work has been fully supported by Croatian Science Foundation under the project IP-2019-04-2011

Svrha projekta MORENEC:

- primjereni modeli odgovora na odgojno-obrazovne potrebe djece,
- razvoj kvalitete inkluzivne odgojno-obrazovne prakse,
- potpora praktičarima – odgajateljima.

(virtualna) Konferencija projekta MORENEC, 26.11.2020

Modeli odgovora na odgojno-obrazovne potrebe djece
izložene riziku socijalne isključenosti u ustanovama RIPOO

Models of Response to Educational Needs of Children
at Risk of Social Exclusion in ECEC Institutions

Ovaj je rad financirala Hrvatska zaklada za znanost projektom IP-2019-04-2011

This work has been fully supported by Croatian Science Foundation under the project IP-2019-04-2011

(virtualna) Konferencija
projekta MORENEC,
26.11.2020